

7. «Про форми меморіальних ордерів бюджетних установ і порядок їх складання», Інструкція, затверджена наказом ДКУ від 27.07.2000 р. № 68. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-00

8. «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери». Постанова КМУ від 30.08.2002 р. №1298, зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/1298-2002-n

9. «Про кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ». Інструкція, затверджена наказом ДКУ від 10.07.2000р. № 61, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.studsell.com/view/79916/370000/

10. «Застосування економічної класифікації видатків бюджету». Інструкція, затверджена наказом Мінфіну від 21.06.12р. №754. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dbp.ck.ua/postit/docs1/index.html

11. «Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним страхуванням». Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 р. №1266. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/1266-2001-n

12. «Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати». Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/100-95-n

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/2755-17

14. «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» Закон України від 08.07.10р. №2464 – VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/2464-17

УДК 657:336.71

Жидовська Н.М.,
к.е.н., в.о.доцента кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Гром'як Т.Д.,
к.е.н., ст. викладач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Львівський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ БАНКУ

Постановка проблеми. В економіці України із запровадженням ринкових відносин цілком закономірно постала проблема формування банками інформаційної системи, яка б найповніше відповідала цілям та основним завданням управління. Водночас, ринкові відносини спричиняють необхідність постійних коригувань поведінки банку, що великою мірою залежить від поінформованості його управлінців про характер змін, котрі відбуваються у зовнішньому середовищі. На кожному етапі управлінці різних рангів намагаються вибрати оптимальні варіанти з наявних альтернатив. Можливість правильного вибору залежить виключно від кількості і якості інформації. Оскільки на рівні господарюючих суб'єктів основною інформаційною базою є облікова система, то на перший план при цьому виходить питання удосконалення способів і прийомів збирання, узагальнення та сегментації в необхідних розрізах управлінської інформації [8]. З огляду на це, підвищення ефективності механізму управління процесами банку пов'язане насамперед з якісними змінами в інформаційній системі, зокрема в системі обліку комерційного банку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управлінського обліку як окремої підсистеми у банківських установах, висвітлюються у працях вітчизняних вчених та фахівців: Бутинця Ф.Ф., Голова С. Ф., Кіндрацької Л. М., Парасій-Вергуненко І.М., Сопко В.В., Лень В.С., Примосткої Л.О., Житнього П.Є., Московчука І. О., О.Крешенка, Л. Водяника, О.Г. Кореневої, Н.Г. Євченка, О.В. Карпенка та інших.

Разом з тим, загальне розуміння його економічної сутності та окремих завдань залишається дискусійним, не відпрацьовані методика та механізм організації його проведення. Отже, питання

побудови ефективної системи управлінського обліку в банках залишаються актуальними і потребують подальшого наукового вирішення.

Постановка завдання. Обґрунтувати необхідність формування системи управлінського обліку для покращення інформаційної бази з метою забезпечення ефективного механізму управління діяльністю банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна та вітчизняна практика свідчить, що для ефективної діяльності кожного банку, отже, і для її результативності, вирішального значення набуває обґрунтована система оцінки цієї діяльності. Беручи загалом, питання оцінки діяльності апарату управління завжди трансформуються в проблему визначення результатів діяльності за наслідками прийнятих управлінських рішень на всіх рівнях управління банківською системою. На підставі такої оцінки тільки й можна створити ефективний механізм відповідальності за результативність діяльності кожного структурного підрозділу зокрема, та апарату управління в цілому [6].

З розвитком економіки та інформаційних технологій з'явилися нові, неординарні погляди на облік в управлінні, що спричинило до активного пошуку ефективних методів ведення та організації управлінського обліку на даному етапі розвитку банківської системи України. По-перше, системи управління банком ускладнюються, запроваджуються нові банківські продукти та послуги, а тому без надійного інформаційного забезпечення управління ці системи можуть стати некерованими; по-друге, зростання обсягів інформації потребує вміння оперативно знайти саме ту інформацію, що потрібна [2].

З огляду на це, вважаємо за доцільне вказати на основні причини ініціювання формування управлінського обліку та звітності у банківській установі:

1. Впровадження нових продуктів вимагає детального аналізу різних показників:

- кількість проданих продуктів (кожним відділенням та на рівні всього банку);
- балансові показники продуктів на кінець періодів та середні за відповідний період (на рівні відділень та всього по банку);
- балансові показники та показники доходів та витрат в розрізі валют по кожному продукту;
- дохідність продуктів, клієнтів та каналів продажу і т. д.

2. Створення продуктів орієнтованих на відповідні сегменти клієнтів вимагає впровадження системи сегментації клієнтів та виділення бізнес ліній в структурі Банку;

3. Фінансовий результат розрахований по принципу відсоткових доходів та витрат, не дає можливості об'єктивно оцінити результат точки продажу, фінансовий результат по продукту та розрахувати дохідність клієнта (групи клієнтів);

4. Відсутність такої аналітики в фінансовому обліку ускладнює процес прийняття ефективних рішень щодо змін тарифної політики, продуктової лінійки та напрямків роботи з клієнтськими сегментами. Не менш важливим є визначення системи мотивації та стимулювання персоналу по результатам розрахунків ефективності роботи відділень.

Мета управлінського обліку – допомогти керівництву приймати правильні рішення. Спеціалісти з проблем управлінського обліку в банках мають нині повну свободу вибору форм, методів і прийомів його організації та ведення, бо навіть номенклатура рахунків класу 8 «Управлінський облік» не регламентується чинним планом рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків [3].

Щоб прийняті управлінські рішення були обґрунтованими, необхідна принципово нова система формування інформації, яка повинна задовольняти потреби всіх рівнів управління в банках в необхідній, достовірній, своєчасно отримуваний і конкретній інформації, оперативно реагувати на зміни, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі [5].

В рамках формування системи управлінського обліку в банках пропонується виділити такі основні етапи:

1-й етап – впровадження системи "Управлінський облік (ISMA)" на базі облікової системи Б2, яка дозволяє одержати інформацію про доходи, прямі й непрямі витрати в розрізі центрів відповідальності, клієнтів, територіально вилучених підрозділів банку за минулий період. Для цього використовується метод прямого розподілу доходів і витрат й послідовний покроковий метод алокації непрямих витрат;

2-й етап – впровадження системи трансферних цін через облікову систему Б2;

3-й етап – розподіл прямих та непрямих витрат на продукти та сегменти клієнтів;

4-й етап – розрахунок додаткових вираховань з фінансового результату (страхування кредитних ризиків, вартість обов'язкових резервів за депозитами, сум страхування депозитних вкладів на рівні кожного депозиту (або групи депозитних продуктів), вартість капіталу для кредитів, вартість страхування ліквідності банку, визначення собівартості продуктів та розрахунок їх продуктивності і т.д.);

5-й етап – впровадження системи бюджетування в розрізах показників управлінського обліку для подальшого проведення план-факт-прогноз аналізу та формування відповідної звітності.

Важливо підійти до політики управлінського обліку з позиції формування цілісної підсистеми інформаційного забезпечення потреб керівництва для оперативного реагування на зміни за напрямами діяльності. Дана підсистема управлінського обліку виконує функції своєрідного фільтра

великої кількості інформації та формування такого її обсягу, що забезпечить потреби управління кожного банку. Загальна тенденція організації управлінського обліку зберігається і в банках, де відбувається процес поєднання таких важливих функцій, як планування, облік, контроль, аналіз і прийняття рішень. Цей цикл повторюється багаторазово і здебільшого паралельно на різних рівнях управління (рис. 1).

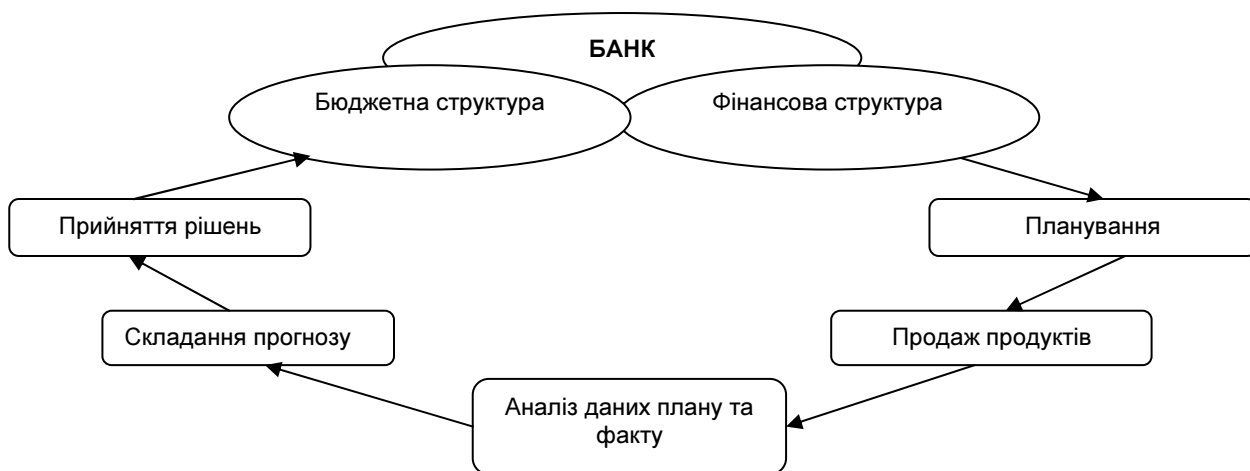

Рис.1. Процес організації управлінського обліку в банку

Джерело: [3]

Зрозуміло, що процес управління банком полягає в досягненні конкретних цілей, вибраних в ході здійснення банківської діяльності. На кожному етапі управлінці різних рангів намагаються вибрати оптимальні варіанти з наявних альтернатив. Можливість правильного вибору залежить виключно від кількості та якості інформації.

Ефективність роботи банку і його конкурентоспроможність на ринку значною мірою залежать від запровадження нових банківських продуктів та технологій. Впровадження наукових досягнень і винаходів в організацію банківського обслуговування забезпечує постійне відновлення і поліпшення банківських продуктів та застосовуваних технологій обслуговування споживачів. Особливої актуальності розвиток наукових досліджень з даної проблематики набуває в умовах світової фінансової кризи, провідні фінансові установи зазнають кризи ліквідності й впливу фінансових ресурсів, відбуваються скорочення фінансування інноваційних та інвестиційних проектів і звуження інноваційно-інвестиційної діяльності [4].

Що стосується впровадження ефективної системи управлінського обліку в банку, то для успішного здійснення цього процесу встановлено взаємозв'язок таких елементів (рис. 2).

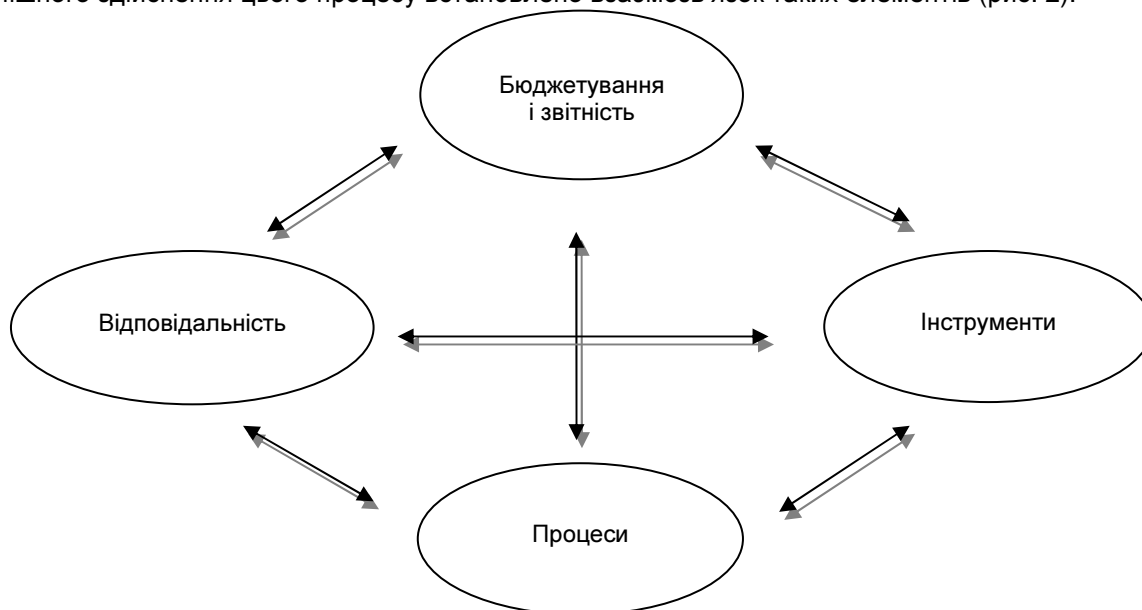

Рис. 2. Взаємозв'язок елементів ефективного управління процесами банку

Джерело: [7]

Отже, організація управлінського обліку суттєво позначається на ефективності управління загалом. Причому, як на стадії планування, визначення загальної мети і конкретних завдань розвитку, так і в процесі порівняння фактичних та планових показників розвитку. Слід зауважити, що ефективно регулювати господарський процес на основі даних управлінського обліку можна лише в тому разі, якщо відповідна інформація надається своєчасно [1]. Дієвість управлінського обліку забезпечується орієнтацією на контролювання поточної діяльності банку, планування його майбутньої стратегії і напрямів ведення бізнесу, оптимізацію використання ресурсів, зменшення суб'єктивізму в процесі прийняття рішень.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, успішне впровадження системи управлінського обліку господарської діяльності банку можливі тільки при системному підході – питання управлінського обліку повинні розглядатися в сукупності з питаннями формування відповідної методології, високоефективного операційного менеджменту й сучасних інформаційних технологій.

На нашу думку, лише за таких обставин добре налагоджена підсистема управлінського обліку здатна задовольнити потреби в оперативній інформації та збільшити можливості керівництва регулювати економічні процеси в самому банку.

Література

1. Ільченко Л.Б. Місце управлінського обліку в системі управління підприємством / Ільченко Л.Б. // Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА. – 2008. – №13. – С. 202-207.
2. Житний П.Є. Банківська установа як центральна ланка організації облікової політики в умовах фінансово-промислових систем. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mtip/2008_14/zitnij.pdf
3. Кіндрацька Л.М. Фінансовий та управлінський облік у банках: підручник / Л.М. Кіндрацька ; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ "КНЕУ ім. Вадима Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2008. – 816 с.
4. Козьменко С.М. Маркетинг банківських інновацій. / С.М. Козьменко, Т.А. Васильєва, С.В. Леонов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 1. – С. 13-28.
5. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник / Н.Б. Литвин. – К. : «Хай&Тек Прес», 2010. – 608 с.
6. Московчук І.О. Управлінський облік: сутність та роль в діяльності комерційних банків [Електронний ресурс] / І.О. Московчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnik_O_FN
7. Нестеренко Ж.К. Вплив управлінського обліку на підвищення якості аналізу банківської діяльності / Ж.К. Нестеренко, Н.С. Сівець // Економічний простір: Збірник наукових праць. – 2010. – № 37. – С. 75-83
8. Облік і аудит у банках [Текст] : навчальний посібник / О.Г. Коренєва, Н.Г. Слав'янська, Н.Г. Євченко, О.В. Карпенко ; за ред. О. Г. Коренєвої, Н. Г. Слав'янської. – Суми : Університетська книга, 2007. – 493 с.

УДК 338.242

Крупельницька І.Г.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів
Юшко Я.І.

Вінницький фінансово-економічний університет

ПРОБЛЕМАТИКА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Постановка проблеми. Глобалізація та посилення міжнародної конкуренції вимагають прискорення процесу інтеграції України до світового економічного простору. У цьому контексті запропоновані підходи до оцінки платоспроможності та ліквідності підприємств не завжди враховують вимоги вітчизняних умов господарювання. Крім того, проблема зміцнення платоспроможності та ліквідності постійно вимагає розробки і впровадження методик, спрямованих на більш ефективний контроль за їх рівнем, на використання значного набору аналізованих показників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки питання платоспроможності та ліквідності підприємства знайшли своє відображення у роботах західних вчених – Хелферта Е., Де Ковни Ш., Бланка І.А. [1], Роуза П.С., Уайтінга Д.П., вітчизняних науковців – Панової Г.С., Черкасова В.Е., Ширінської Е. Б., Болюха М.А. [2], Макаручука І. [3], Коробова М.Я., Лапішко М.Л.,